

Ivan Wolffers is arts, wetenschapper en schrijver. Hij heeft prostaatkanker.

Ivan Wolffers

Artsenwerk bestaat niet uitsluitend uit bloedonderzoek

Normaalwaarden

Stel je voor dat je bloedonderzoek aanvraagt, de uitslag terugkrijgt en je weet niet wat de normaalwaarden zijn. Probleem. Hoewel de grens tussen wat normaal is en wat afwijkt arbitrair is, kunnen we er zeker van zijn dat de normaalwaarden die we samen met de laboratoriumresultaten ontvangen gebaseerd zijn op een gedegen oordeel door een wetenschappelijke commissie.

Artsenwerk bestaat echter niet uitsluitend uit bloedonderzoek. Het merendeel van wat een arts doet is luisteren, afwegen, oordelen en suggesties doen om dat waar een patiënt voor komt aan te pakken. Het zou heerlijk zijn als iemand die in een scheiding ligt en klaagt over slaapklachten, slechts een testje hoeft te ondergaan om te weten wat er moet gebeuren. Bijvoorbeeld: hoe hoog is de bloeddruk. Nou die is aardig verhoogd. Laten we maar met een bètablokker beginnen. Zo, dat probleem is ook weer opgelost. Nee dus, zo werken artsen niet.

Voor veel dingen bestaan geen normaalwaarden, en dan ben je helemaal aangewezen op jezelf. Is waar de patiënt mee komt normaal volgens jou? Wat vindt de persoon in kwestie zelf normaal en wat zou dan normaal zijn om eraan te doen? Zelf ben je het instrument waar je op moet vertrouwen en dat kan niet zonder inzicht in wat normaal is. Hoe goed is onze normaal-meter? Hoe vaak wordt hij gekalibreerd, getoetst? En ontvangen we dan weer een licentie voor een paar jaar?

Laat me het illustreren. In de jaren zeventig en tachtig was het normaal om vrouwen die niet helemaal gelukkig waren daarvoor te behandelen. Een kleine greep uit termen die ons daarbij ter beschikking stonden: overspannen, burn-out, huisvrouw-syndroom, flatneurose, doorzonwoninggevoel. Ironisch genoeg

waren de echtgenotes van de artsen die ik goed kende ook een beetje opgesloten in de traditionele rol waarin ze terechtgekomen waren, maar hun mannen dachten nu eenmaal dat het normaal was en dat het kwam door het falen van het gevoelige vrouwelijke zenuwstelsel. Het was in die tijd normaal het zenuwstelsel te kalmeren zodat ontspanning zou volgen en dus slikte op het hoogtepunt van de benzogekte 10 procent van de bevolking een benzodiazepine (70% was vrouw) om rustig te worden of om beter te slapen.

Normaal? Ik denk het niet. Ten tijde van de tweede feministische golf kozen steeds meer vrouwen voor een behoorlijke opleiding, vonden er ook steeds meer een goede baan en werd het abnormaal om je leven op te offeren aan manlief en kinderen. Denk wat meer aan jezelf, dat is normaal. Het duurde veel langer voor we de benzo's abnormaal gingen vinden.

Als we zo secuur zijn op het standaardiseren van de normaalwaarden bij laboratoriumtests is het dan ook niet van groot belang om jaarlijks een APK-weekeind te organiseren om te zorgen dat ons belangrijkste instrument scherp blijft? Een plaats waar we leren om onze eigen normen en waarden uit het beoordelen van andermans leven te houden, omdat ons 'normaal' niet hun 'normaal' hoeft te zijn? En ook hebben we een plek voor discussie nodig over de maatschappelijke context waarin ons gevoel voor wat normaal is wordt gevormd en we oog krijgen voor de rol van de informatiemakelaars die ervoor zorgen dat we iets normaal gaan vinden. Van ADHD tot *female sexual dysfunction*.

O ja, ik ben met emeritaat: mocht je nog iemand zoeken om die APK op te zetten, ik heb nog wat tijd over. ■